

Rynek apteczny dzisiaj i jutro

Pandemia, dług zdrowotny, nowa lista refundacyjna (po negocjacjach), negocjacje dotyczące DNUR (dużej nowelizacji ustawy refundacyjnej), upadające apteki, inflacja, niedobory personelu, Opieka Farmaceutyczna w „pół-ciąży” – to tylko niektóre pojęcia, które wydają się kluczowe w definiowaniu sytuacji na rynku aptecznym. Czy przyszłość przyniesie gwałtowne zmiany czy kontynuację starych i nowych trendów?

Dr JAROSŁAW FRĄCKOWIAK
Prezes PEX PharmaSequence

Na podstawie już niemal kompletnych danych za rok 2021* można stwierdzić, że rynek apteczny – rok bieżący versus rok poprzedni – rośnie wartościowo o prawie 7%; ilościowo to jednak tylko niewiele ponad 1%. Z dużych kategorii największe wzrosty wartościowo odnotowują wyroby medyczne, OTC i suplementy. Ilościowo, najlepszą dynamikę mają wyroby medyczne i leki na receptę.

Niski wzrost ilości sprzedanych opakowań leków, szczególnie tych na recep-

tę, oznacza niestety, że dług zdrowotny nie jest jeszcze spłacany. Dobitnie to potwierdza wykres obrazujący narastające dziennie porównanie ilości sprzedanych opakowań na rynku aptecznym w roku 2021 i przed-pandemicznym 2019 i 2020 roku.

W roku 2021 nadal odnotowywana jest niższa sprzedaż ilościowa niż w przed-pandemicznym roku 2019. Brak spłaty długu zdrowotnego to zła wiadomość. Paradoksalnie, dobrą wiadomością jest, że potencjalny popyt na leki jest olbrzymi – jedynym „hamulcem” jest podaż usług medycznych. Covid cały czas

nadszarpuje dostęp do specjalistów medycznych. Jeżeli on wzrośnie, wówczas wzrośnie natychmiast ilość nowych diagnoz, a tym samym – sprzedaż leków w aptekach.

Na 2022 rok PEX prognozuje wzrost wartościowy rynku aptecznego – rok do roku – na poziomie 7,5% lub więcej (dużo zależy od dynamiki inflacji) oraz wzrost ilości sprzedanych opakowań w aptekach na poziomie 3,6% (lub więcej).

Wartość rynku aptecznego rośnie szybko. Ale jeszcze szybciej rosną obroty statystycznej apteki. W 2021 – według

KATEGORYZACJA PEX: STATUS WG REJESTRACJI, OMNIBUS/GRUPEX	WARTOŚĆ SPRZEDAŻY DO PACJENTA	ILOŚĆ SPRZEDAŻY DO PACJENTA
	OKRES 01.01-15.12.2021 vs 01.01-15.12.2020 - ZMIANA W%	
RYNEK APTECZNY MONITOROWANY - RAZEM	6,8%	1,2%
LEKI RX/LZ	6,3%	1,5%
LEKI OTC	7,0%	-0,3%
SUPLEMENTY DIETY I ŚRODKI DIETETYCZNE SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA	6,5%	0,8%
LEKI HOMEOPATYCZNE	12,7%	7,5%
KOSMETYKI	3,9%	-2,1%
WYROBY MEDYCZNE	13,4%	10,2%
POZOSTAŁE	-18,2%	-7,9%

Źródło: Estymacja na poziomie narodowym na podstawie reprezentatywnego panelu aptek PEX, kategoryzacja produktów – Status wg rejestracji – Omnibus/GRUPEX

najnowszych symulacji PEX – wzrosną one o prawie 10% rok do roku. Oznacza to, że przeciętna apteka osiągnie w bieżącym roku przychód na poziomie 3 milionów złotych. Aż 43% obrotu stanowi sprzedaż odłączna, 33% – leki na recepty refundowane i 24% – leki na recepty pełnopłatne. Ale wzrost obrotów niestety nie musi się przekładać na wzrost rentowności. Rosną koszty utrzymania aptek. W ostatnich miesiącach zaczyna być także odczuwalny wpływ inflacji. Rosną też ceny zakupu towaru w hurtowniach, z kolei marże nie tylko nie rosną, a wręcz spadają. Wyjątkiem są marże na leki pełnopłatne na receptę – ta kategoria statystycznie podbija w górę poziom marżowości dla wszystkich produktów sprzedawanych w statystycznej aptece.

Wzrost obrotów może cieszyć. Jednak jedną z głównych przyczyn takie-

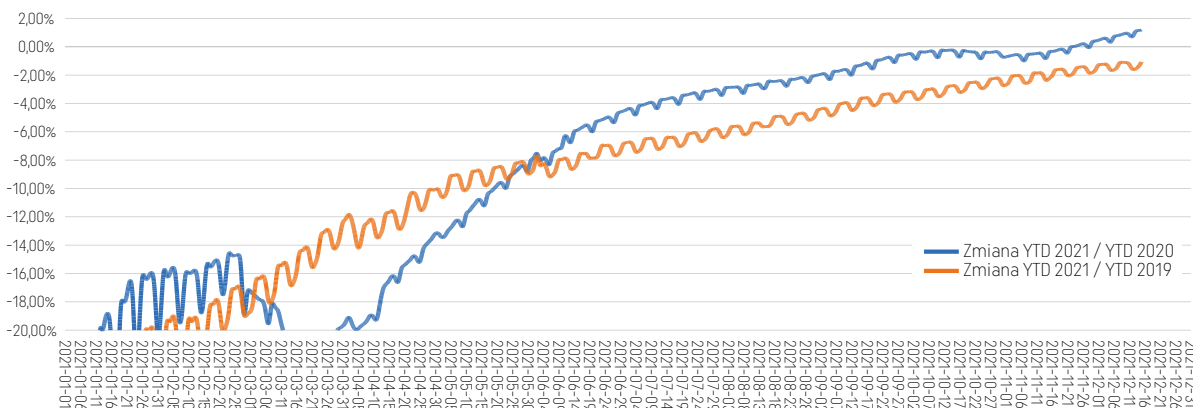
go stanu rzeczy jest spadek ilości aptek. W okresie grudzień 2020 – listopad 2021 z rynku zniknęły 284 apteki i punkty apteczne. Na pewno wzrosł obrótów sprzyjają też wyższe ceny i powrót pacjentów/konsumentów do zwyczajów sprzed pandemii. Klienci w aptekach pojawiają się coraz częściej i wcale to nie oznacza, że kupują mniej niż w okresach, w których – nie tylko do aptek – chodziło się rzadziej. Szczegóły na wykresach, które obrazują sytuację w trzech latach: 2019, 2020 oraz 2021. Analiza sporządzona jest na danych dziennych, stąd „zęby” na wykresach, które oznaczają weekendy lub inne dni wolne.

A może nadzieją na poprawę rentowności aptek jest Opieka Farmaceutyczna (OF)? Odpowiedź na to pytanie, jeżeli mowa o dłuższym okresie oczekiwania na efekty zmian w prawie oraz wdroże-

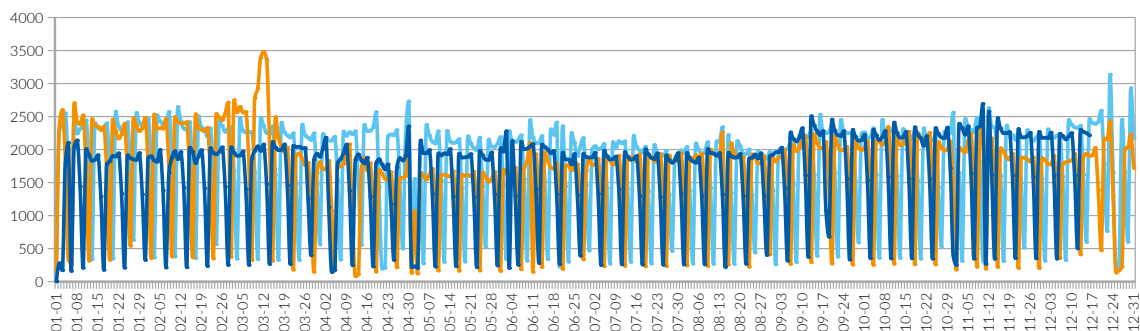
nia OF, zapewne brzmi „tak”. Ale w 2022 roku można chyba liczyć tylko na szczyt i na początki wprowadzenia przeglądu lekowego, jeżeli po pilotażu pojawią się konkrety i budżet.

Bardzo istotnym czynnikiem, który już wpływa na biznes apteczny, jest zakończenie negocjacji Ministerstwa Zdrowia z producentami leków. Zmiany cen uwzględnia nowe obwieszczenie, które wejdzie w życie w styczniu. Ponad 900 SKUsów ma obniżone ceny, zmieniają się limity w grupach limitowych, wiele produktów jest wycofanych z list. Co to oznacza dla aptek? Oprócz przecen magazynu i potencjalnych trudności w sprzedaży leków, które przestają być refundowane, kluczową kwestią jest sposób, w jaki zadziała tabela marż degresyjnych przy zmieniającej się strukturze sprzedaży. Nowa lista na długi czas zde-

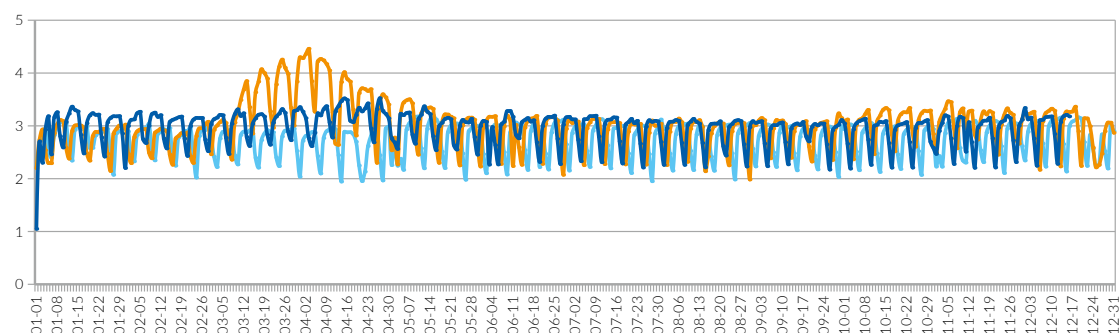
Porównanie sumy narastającej ilości opakowań YTD 2021 dla RYNKU APTECZNEGO – RAZEM w stosunku do stanu z roku 2020 i 2019

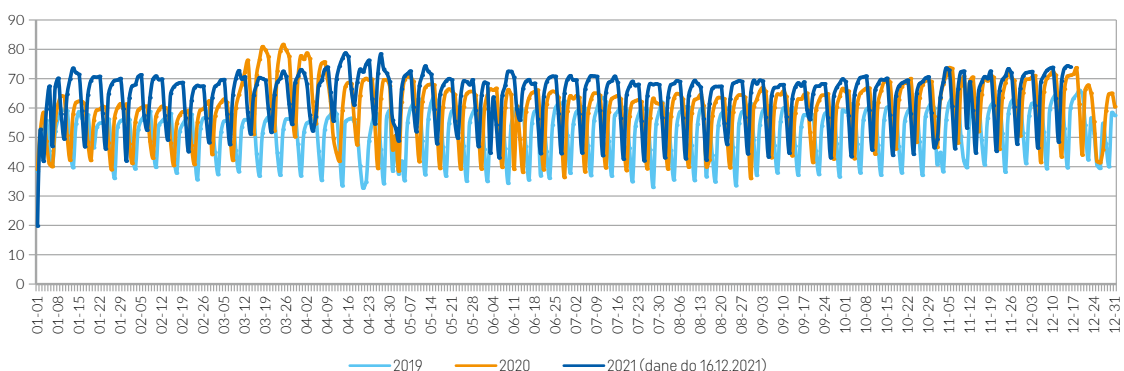
Liczba pacjentów w aptekach (tys.)

Średnia liczba opakowań wykupionych podczas jednej transakcji sprzedaży w aptece

Średnia wartość koszyka zakupowego w aptece (PLN brutto)

Źródło: Estymacja na poziomie narodowym na podstawie reprezentatywnego panelu aptek PEX PharmaSequence

finiuje zakresy marżowości dla refundowanych leków na receptę.

Negocjacje cen leków refundowanych się skończyły, ale nie skończyły się prace nad DNUR. A wprowadzenie tego prawa w kształcie, jaki został zaprezentowany w projekcie, może mieć charakter isticie rewolucyjny. W poprzednich artykułach opisywałem niektóre propozycje zmian i ich potencjalne konsekwencje. Zatem tu i teraz podsumuję: tylko wprowadzenie korytarzy cenowych oraz wycofanie OTC z refundacji może spowodować zmiany na rynku aptecznym. I niekoniecznie będą to zmiany powodujące

spadek obrotów, bowiem ze wszystkich dotychczasowych symulacji wynika, że w wielu przypadkach pacjenci będą musieli dopłacić.

W ramach dyskusji o DNUR toczą się też formalne rozmowy dotyczące podstawowych zasad rozliczania sprzedaży refundowanej w aptekach i hurtowniach. Jakiegokolwiek zmiany w tym zakresie – na przykład w tabeli marż degressywnych czy wprowadzenie opłaty dyspensyjnej – mogą bardzo szybko przyczynić się do wzrostu rentowności firm działających na rynku dystrybucji produktów sprzedawanych w aptekach.

Covid nauczył nas życia w ciągłej niepewności, ale również tego, że jak jest potrzeba lub się musi, to „da się”. Przykładami są sukcesy takich projektów jak e-recepta czy teleporada. Wszystkim Państwu życzę, by „da się” – w sprawach dla Państwa ważnych w 2022 roku i zawsze – szybko zastąpić frazę „udało się”. ●

* Analizy/wykresy na podstawie danych PEX PharmaSequence.
Adres do autora: jaroslaw.frackowiak@pexps.pl
Twitter: @Jarek100